

**Ühthižrahvazkundan (ÜRK) deklaracii igähižiden
rahvahiden oiktuziž**

Ühthižrahvazkundan (ÜRK) deklaracii igähižiden rahviden oiktuziš om todištadud Päässamblejal 13. sügüz'kud 2007. vodel.

Päassamblei,

ottes homaičusehe Ühthižrahvazkundan käskkirjan pätegendad i principad, *vahvištoittes*, miše igähižed rahvahad ičeze oiktuziš oma ühtejiččed kaikiden toižiden rahvahidenke, da sen-žo aigan vahvištades, miše kaikuččel rahvahal om oiktuz' olda erazvuiččen toižišpäi, lugeda ičtaze erazvuiččeks toižišpäi da siš olda arvostadud toižil,

vahvištoittes mugažo, miše kaik rahvahad tegeba ičeze panendad mirun kul'turaha, mitte om kaikiden ristituden jäl'genduz, tegeba sidä bohatembaks da äipoližembaks,

vahvištoittes sidä-ki, miše kaik politikan principad da tegendad, miččed paneba ühten rahvahan vai mehid ülemba toižid rahvahid vai mehid rahvahan sündundan, rasan, religijan, kul'turan vai etnižiden eroiden pohjal, oma rasistižed i värad tedon, zakonoiden, moralin i socialižen polespäi,

vahvištoittes, miše igähižed rahvahad ičeze oiktuziden todenzoituses oma joudjad diskriminacijaspäi,

holdudes siš, miše istorian sirttes igähižiden rahvahiden i heiden oiktuziden vaste om tehtud äi pahid tegoid, miše nene rahvahad kadotiba ičeze maid, tahoid da mankal'husid, mi telustab heile kaitas i kehitoittas,

vahvištades, miše om tarbhašt arvostada igähižiden rahvahiden oiktuzid, miččed koskeba heiden politikan, ekonomikan, socialin elon strukturoid, heiden kul'turad, veroid, istorijad, filosofijad, i ezmäi kaiked oiktuzid ičeze maha, tahoihe da mankal'huzihe,

vahvištades mugažo, miše pidab arvostada igähižiden rahvahiden oiktuzid, miččed om vahvištadud kožmusiš valdkundoidenke,

ihastusenke homaites, miše igähižed rahvahad ühtenzoitasoiš politikan, ekonomikan, kul'turan i socialižen kehitoitandan hüvüdeks tahtoides heitta kaik diskriminacijan i mehiden alenzoitusen formad,

oldes vahvad mel't, miše ku igähižed rahvahad tarkišteleba kaiked tegoid, miččed koskeba heiden mad, tahoid i mankal'husid, se andab heile voimusen kaita i vahvištoitta ičeze institutad, kul'turad i veroid, i abutab heile kehitoittas,

vahvištades, miše igähižiden rahvahiden tedoiden, kul'turan i veroiden arvostand abutab kehitoitta niid i holduda ümbrištos,

homaites, miše igähižiden rahvahiden maiden i tahoiden demilitarizacii abutab kehitoitta ekonomikad, sociališt elod da hüvid kosketusid mirun rahvahiden keskes,

vahvištades, miše igähižiden rahvahiden kundil i kanzoil lapsen oiktuziden mödhe om oiktuz' pidäda vastust ičeze lapsiden kazvatuses, openduses i hüväs elos,

oldes sidä mel't, miše rahvazkeskeižele kundale erasiš situacijoiš pidab olda melentartušt, holduda i pidäda vastust oiktuziš, miččed om vahvištoittud kožmusiš valdkundoiden i igähižiden rahvahiden keskes, nenil oiktuzil om rahvazkeskeine znamoičend,

meletades mugažo, miše erazvuiččed kožmused i todištadud niiš kosketused paremboičeba igähižiden rahvhiden i valdkundoiden ühthižradoid,

vahvištades, miše Ühthižrahvazkundan käskkirj, Rahvazkeskeine kožmuz ekonomikan, socialižiš i kul'turan oiktuziš i Rahvazkeskeine kožmuz rahvahaližiš i politikan oiktuziš, mugažo Venän deklaracii i Radon programm ozutaba, miše kaikiden rahvahiden oiktudel ičemäričendaha om sur' znamoičend. Necen oiktuden pohjal rahvahad voiba valita ičeze politikan statusan i kehitoitta ičeze ekonomikad, sociališt elod da kul'turad,

mušttes, miše nimittušt sanundad neciš Deklaracijas ei sa kävutada, miše kel'ta miččele-ni rahvahale oiktudes ičemäričendaha, mitte todenzoittas rahvazkeskeižiden oiktuziden mödhe,

oldes vahvad mel't, miše igähižiden rahvhiden oiktuziden vahvištoituz necen Deklaracijan mödhe abutaškandeb kehitoitta ühthižradod i hüvid kosketusid valdkundan i igähižiden rahvhiden keskes, miččed linneb pohjatud oiktuden, demokratijan, mehen oiktuziden arvostandan, diskriminacijatoman i hüvän radon principoil,

kuctes valdkundoid todenzoitta kaik heiden velguded igähižiden rahvhiden täht rahvazkeskeižiden kožmusiden mödhe, ezmäi kaiked niiden kožmusiden mödhe,

miččed koskeba mehen oiktuzid, abutada igähižile rahvhile, nevoda i tehta ühthižradod heidenke,
homaites, miše Ühthižrahvazkundal om tärged rol' igähižiden rahvhiden oiktuziden kaičendas,
meletades, miše nece Deklaracii om vól üks' tärged hašk igähižiden rahvhiden oiktuziden i valdoiden vahvištoitusehe, arvostamižehe i kaičendaha da Ühthižrahvazkundan necen polen radon kehitoitandas,
vahvištades, miše kaik mehed, kudambad mülüba igähižihe rahvahiže, voiba ilma diskriminacijata kävutada kaiked mehen oiktuzid, vahvištoittud rahvazkeskeižes oiktudes, i miše igähižil rahvahil oma kollektivized oiktuded, miččed oma tarbhaižed heiden hüvän elon i kaikpoližen rahvahan kehitoitandan täht,
vahvištades, miše igähižil rahvahil erazvuiččiš regionoiš i maiš om erazvuiččid oloid, i miše pidab otta homaičusehe rahvahaližiden i regionaližiden erigoičusiden i erazvuiččiden istorijan i kul'turan tradicijoiden tärgedut,
nimitab allepandud Ühthižrahvazkundal Deklaracijad igähižiden rahvhiden oiktuzišt etalonaks, mittuš pidab otta pohjaks ühthižrados da kesknäižel arvostamižel pohjatud kosketusiš:

1. kirjutez

Igähižil rahvhil oma kaik oiktuded, kudambiden polhe om sanutud ÜRK käskkirjas, mehen oiktuziden ühthižes deklaracijas i rahvazkeskeižiš oiktuzišt, kus om ozutadud mehiden oiktuded.

2. kirjutez

Igähižiden rahvhiden ristitud i iče igähižed rahvahad oma ühtejiččed i kohtaižed toižiden ristitudenke i rahvahidenke. Heiden keskes ei voi olda nimittuš diskriminacijad, i ezmäi kaiked diskriminacijad heiden sündundan i veron tagut.

3. kirjutez

Igähižil rahvhil om oiktuz' ičemäričendaha. Sen mödhe hö voiba iče valita politikan statusan, i voiba iče päta ičeze ekonomikan, elon i kul'turan problemoid.

4. kirjutez

Igähižil rahvhil om oiktuz' tehta avtonomijad i ičelaze päta kaiked problemoid, miččed koskeba heiden sijaližid azjoid, mugažo ičelaze ohjata rahoitust, mitte mäneb heiden avtonomijan tegendoihe.

5. kirjutez

Igähižil rahvhil om oiktuz' kaita i vahvištoitta ičeze politikan, ekonomikan, socialin i kul'turan elon eroid, i mugažo oiktuden sistemoid. Heil om oiktuz', ku hö iče tahtoiba necidä, teta kaik politikan, ekonomikan, socialin elon, kul'turan, valdkundan elon polhe i rata kaikiš valdkundan organoiš.

6. kirjutez

Igähižen rahvhan kaikuččel ristitul om oiktuz' olda valdkundan rahvanikan.

7. kirjutez

1. Jogahižel rahvahanikal om erine oiktuz' ičeze elole. Ni-ken ei voi koskta händast vai anastada hänen valdad.

2. Igähižil rahvahil om ühthine oiktuz' eläda kožmuses i mirus kaikiden toižiden rahvahidenke. Heil om oiktuz' kaitas genocidaspäi i toižes pahas vägespäi.

Igähižiden rahvahiden lapsid ei sa erigoitta kazvatajišpäi i kanzoišpäi.

8. kirjutez

Igähižil rahvahil om ühthine i erine oiktuz' kaitas etnocidaspäi i kul'turan genocidaspäi. Heil om oiktuz' kaitas:

- a) anastusespäi heil ühthižen rahvahan oiktuzid, kul'turan eroid i etnižid päznamoid;
- b) anastusespäi heil heiden mad, tahod i mankal'hust;
- c) sirdändaspäi heid ičeze maspäi. Nece murendab vai kulutab igähižen rahvahan oiktusid;
- d) assimil'acijaspäi vai integracijaspäi, miččid väges tartutoittas heile;
- e) propagandaspäi, mitte om oigetud igähižen rahvahan vasthapäi.

9. kirjutez

Igähižen rahvhan rahvahanikoil om oiktuz' olda necen rahvhan rahvahanikoin. Hö voiba eläda ičeze rahvhan kartte, tradicijoiden da veroiden mödhe.

10. kirjutez

Igähižid rahvhid ei sa väges küksta heiden maspäi. Kaikutte sirdänd tegese igähižiden rahvahiden valdan mödhe. Rahvhan voib sirtta vaiše siloi, konz om tehtud kožmuz, i kožmusen mödhe heile anttas oiged kompensacii, i ku voib – oiktuz' pörttas tagaze.

11. kirjutez

1. Igähižil rahvhil om oiktuz' eläda ičeze veroiden mödhe i mugažo oiktuz' udessündutada nenid veroid. Hö voiba kaita i varjoita ičeze enččid, nügüd'läižid i tagembaižid kul'turan pirdoid, mugoižid kut arheologian muštznamoid, enččid vanhoid kul'turan jändusid, kuvid, veroid, mahtoid, pajoiden päznamoid, fol'klorad i literaturad.

2. Heil om oiktuz' pakita tagaze, mi heil oli anastadud: kul'turan, hengeližen elon, uskondan azjoid i kaiked toižid sijoid.

12. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' eläda ičeze veron mödhe, i mugažo oiktuz' antta tagemba nenid veron pirdoid ičeze lapsile. Heil om oiktuz' kaita, varjoita veron pirdoid i olda üksnäze uskondan znamsijoiš. Heil om oiktuz' kollijoid mahapanda kodimaha.

2. Valdkund abutab igähižile rahvahile kaita i varjoita pühid sijoid i kaumištoid.

13. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' udessündutada ičeze kul'turad i mugažo antta lapsile tedoid ičeze istorian, fol'kloran, filosofijan, literaturan polhe. Heil om oiktuz' pagišta lapsidenke ičeze kelel, antta ičeze man tahoile i mehile nimid i kaita niid.

2. Ku mitte-se oiktuz' om muretud, valdkund abutab kaita i udessündutada nece oiktuz'. Valdkund tegeb kaiken, miše igähižed rahvahad voižiba el'geta politikan,

sudan, tahonnevodišton azjoid i mugažo abutab, miše heid-ki voiži el'geta, ku tarbiž – valdkund andab kändajan vai abutab tožin.

14. kirjutez

1. Kaikil igähižil rahvahil om oiktuz' tehta ičeze rahvahan openduzsisteman, kudamb oliži ičeze kelel. Hö voiba kacta, miše nece sistem oliži tehtud heiden eloveron i kul'turan mödhe.

2. Igähižil rahvahil i ezmäi kaiked heiden lapsil om oiktuz' opetas kaikiš valdkundan školiš, institutoiš, universitetoiš, miše siš ei oliži diskriminacijad.

3. Igähižiden rahvahiden lapsil, mugažo niil, kudambad eläba eriži vanhembispäi, om oiktuz' sada opendamišt heiden rahvhan veron mödhe i mugažo ičeze kelel. Valdkund abutab tehta mugoižen rahvahanopendamižen sisteman.

15. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz', miše heiden kul'turan, tradicijan, istorijan pirdad näguižiba kaikiš opendamižensistemoiš i tedolähtkiš.

2. Valdkundad igähižiden rahvahiden ühtenzoituses tegeba kaiken, miše ei oliži diskriminaciad, miše igähižiden rahvahiden i toižiden rahvahiden keskes oliži kožmuz i el'genduz.

16. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz', miše heiden kelel oližiba lugendlehtesed, radio, telenägudez. Heil om oiktuz' mugažo kirjutada kaikihe valdkundan lehtesihe, pagišta radios i telenägudeses.

2. Valdkundad tegeba kaiken, miše ozutada toižile rahvahile igähižiden rahvahiden kul'turan i elon pirdoid.

17. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz', miše hö radaiziba mugoižiden oiktuziden mödhe, kudambad oma toižil rahvahil i valdkundoil.

2. Valdkundad igähižiden rahvahiden ühtenzoituses tegeba kaiken, miše kaita igähižiden rahvahiden lapsid ekspluatacijaspäi i varukahaspäi radospäi, mitte voib travida lapsen tervhut, telustada hänen opendusele, fizižele, hengeližele, socialižele, moraližele kazvatusele.

3. Igähižil rahvahil om oiktuz', miše heil ei oliži diskriminacijad rados i radon maksus.

18. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz', ku hõ iče tahtoiškandeba, tarkas kacta kaik pätused, miččiš om pagin heiden oiktuziden polhe. Hõ voiba valita ičeze ezitajid, kudambad radaškandeba valdmehidenke i toižiden ezitajidenke.

19. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz', ku hõ tahtoiškandeba, olda ühtes toižiden valdmehidenke tehmas nenid zakonoid, miččiš om pagin heiden elon, kelen, kul'turan polhe. Edel ku mugoine zakon linneb ottud eloho, pidab miše igähižiden rahvahiden ezitajad andaižiba ičeze hõkkahtust.

20. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' kaita ičeze politikan, ekonomikan, socialižen elon sistemoid, otta eloho niišpäi midä heile tarbiž. Heil om vald rata ičeze i toižil promisloil.

2. Nenil igähižil rahvahil, kudambil mugoine vald oli vägel anastadud, om oiktuz' pakita i sada oiktan kompensacijan.

21. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' pakita valdkundal ičeze elon, radolon paremboitust. Heil om oiktuz' pakita, miše kaiken aigan tegihe parembaks heiden kodinolod, tervehtoitud- da socialinandand.

2. valdkundad kingitaba erišt homaičust igähižiden rahvahiden norišton, naižiden, lapsiden, vanhoiden ristituden oiktuzihe i tarbhuzihe.

22. kirjutez

1. Necen Deklaracijan mödhe erišt homaičust kingitadas igähižiden rahvahiden norišton, naižiden, lapsiden, vanhoiden ristituden oiktuzihe i tarbhuzihe.

2. Valdkundad igähižiden rahvhiden ühtenzoituses tegeba kaiken, miše kaita igähižiden rahvahiden naižid i lapsid vägivaldaspäi i diskriminacijaspäi.

23. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz' kacta, mi om pääzj heiden elon i eloveron täht. Hö voiba tehta ičeze programmoid ičeze socialižen elon täht.

24. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' tervehtoittas ičeze veron mödhe. Heil om oiktuz' kaita ičeze tervehtaikazvmusid, živatoid, mineraloid. Ühtes necenke heil om oiktuz' paremboita ičeze tervhut kaikiš valdkundaližiš tervehtoitusijoiš.

2. Igähižil rahvahil om oiktuz' olda tervhen. Valdkundad tegeba kaiken, miše abutada igähižile rahvahile kaita heiden fizišt i psihišt tervhut.

25. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz' pidada i vahvištoitta hengeližen i materialižen ühtenzoitust ičeze manke, tahnke, vedenke i merirandvedenke, i mugažo toižen mankal'husenke, midä amussai om heiden, mil hö radaba, midä tarbiž heile ičeze elon täht, miš hö pidäba hol't i midä tahtoižiba jätta ičeze lapsile.

26. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' otta ičeze valdha heiden mad, kus hö igän eliba da radoiba.

2. Heil om oiktuz' rata necil mal, otta ičeze valdha mugažo toižed-ki londusen kal'hused, kut il'm, veded, merirandveded, merijäd, floran i faunan i toižed kal'hused, miččed amussai oma heiden, miččil hö igän radoiba, miččita hö ei voigoi eläda.

3. Igähižil rahvahil om oiktuz', miše kaik ümbriolijad tedaižiba necen polhe, miše ümbriolijoile oližiba tetabad heiden zakonad, tradicijad, mankal'husen institutad.

27. kirjutez

Valdkundad arvostaba igähižiden rahvahiden oiktut ičeze man i londusen kal'husihe, man zakonoihe, tradicioihe, veroihe da abutaba igähižile rahvahile, miše niken ei voiži anastada heil necida oiktut.

28. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' pakita, miše mad, tahod, kal'hused, miččed igän oliba heiden valdas i miččed oliba vägel, heiden hõkkahtuseta, anastatud, oližiba

põrdutadud heile tagaze. Konz necidä ei sa tehta, igähižil rahvahil om oiktuz' pakita oiktad kompensacijad.

2. Konz ei ole tošt kožmust, kompensacijan täht anttas maid, tahoid, londusen kal'husid, ühtejiččid nenidenke, miččed oli heil anastatud.

29. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' kaita florad i faunad, mad i mankal'husid da sada valdkundaspäi rahad necen täht.

2. Valdkundoil ei ole oiktut toda igähižiden rahvahiden male midä-se, mi travib mad, tegeb muga, miše sil ei sa eläda.

3. Valdkundoile pidab tehta mugomid programmid, miččiden mödhe voiži pidada hol't igähižiden rahvahiden tervhuden polhe, ku midä-se travi igähižiden rahvhiden mad.

30. kirjutez

1. Igähižiden rahvahiden mad ei sa antta saldatoiden vaumičendan i voinan tegendoiden täht, sab vaiše siloi, ku siš om valdkundaline znamoičend vai, ku om tehtud kožmuz nenidenke rahvahidenke i hö ei olgoi vastte.

2. Edel ku zavot't'a voinan tegendoid igähižiden rahvahiden mal valdkundale pidab pagišta i konsul'tiruidas neniden rahvahidenke da tehta kožmust.

31. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz', miše heil oliži kul'tur, openduz, kel', genetikanresursad, kuna mänižiba ei vaiše mehiden genetikanresursad, no i faunan i floran resursad.

2. Igähižil rahvahil om oiktuz' sille, miše necen polhe tedaižiba kaik toižed rahvahad, kudambad eläba ühtes heidenke i ümbri heiš.

32. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' kacta ičeze, kut rata, midä tehta ičeze mal, kut otta maspäi mankal'huzid.

2. Vaiše kožmusem mödhe voib otta nenid mankal'husid heiden maspäi.

3. Igähižil rahvahil om oiktuz' sada oiktan kompensacijan, konz nenid mankal'husid kožmusem mödhe ottas heiden maspäi. Valdkundoile tarbiž pidäda

hol't, miše mugoižed manradod ei toižigoi pahut igähižiden rahvahiden tervhuden täht i mittuš-t-ni vigad heiden ekonomikan, kul'turan i hengiližen elon täht.

33. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om ühthine oiktuz' olda valdkundan rahvahanikoin. Valdkund andab heile oiktust elämaha ičeze veroiden i tradicijoiden mödhe.
2. Heil voib olda ičeze institutoid, kuna hö voiba valita ühtnikoid. Heil om oiktuz' tehta mugoižed valičused ičeze tradicijoiden i veroiden mödhe.

34. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz' kaita ičeze tradicijoid i veroid.

35. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz' sanuda, kut kaikutte igahižen rahvahan rahvahanik voib ičtaze vedada, miččid oiktuzid hänel om ičeze rahvhan edes.

36. kirjutez

1. Neni igähižil rahvahil, kudambil heiden elotahos päliči mäneba administracijan granicad, i hö om jagetud paloihe, om oiktuz' olda ühtes, ühtenzoittas i pidäda kontaktoid, enamb kaiked hengeližen, kul'turan, politikan, ekonomikan, socialižen elon, ühtes päтта erasid problemoid, kus om pagin kaiken rahvahan polhe.
2. Valdkund andab mugoižen oiktuden i kacub, miše niken ei telustaiži tehta necen oiktuden mödhe.

37. kirjutez

1. Igähižil rahvahil om oiktuz' tehta kožmusid toižiden valdkundoidenke i rahvahidenke. Toižed valdkundad i rahvahad pidaba sil'mnägubal nene kožmused i ei voigoi telustada, konz nene kožmused tuleba eloho.
2. Necen Deklaracijan nimittuš sanundad ei sa kävutada, miše telustada igähižile rahvahile kävutada ičeze oiktuzid, miččed om vahvištadud neniš kožmusiš.

38. kirjutez

Valdkundad oma kaiken ühtenzoituses igähižiden rahvahidenke i abutaba, miše Deklaracijan azjaližed sanundad tuližiba eloho. Valdkundad otaba Deklaracijan sanundoid ičeze käskištoho, miše igähižed rahvahad voižiba praktikal eläda neniden sanundoiden mödhe.

39. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz' sada valdkundaspäi rahad, tehnikan abud. Hö voiba sada mugošt abud i toižiš valdkundoišpäi i rahvahišpäi. Abu voib olda politikan polespäi, ekonomikan, socialin, kul'turan, hengeližen elon polespäi.

40. kirjutez

Igähižil rahvahil om oiktuz', miše kaik ridaližed azjad i küzundad oliži pättud oikti. Heil om oiktuz' sada kaičendabud, konz mitte-ni azjküzund ei ole pättud oikti. Valdkundoile pidab kacta, miše mugoižiš ridaküzundoiš kaik oliži pättud igähižiden rahvahiden veroiden, tradicijoiden, oiktuziden mödhe.

41. kirjutez

ÜRK-valdmehed kacuba i abutaba tehta muga, miše necen Deklaracijan punktad voižiba tulda eloho. Kaikiden neniden valdkundoiden pämehed, kus eläba igähižed rahvahad, abutaba löuta parahimid teid necen täht.

42. kirjutez

ÜRK tegeb tarbhaižid haškusid sen täht, miše kaik necen Deklaracijan punktad tuližiba eloho. ÜRK oigendab kaikile valdkundoile sanundoid, kudambiš pakičeb, miše valdmehiden keskes oliži sebr, kudamb abutaiži igähižile rahvahile eläda Deklaracijan mödhe.

43. kirjutez

Deklaracijan oiktuzihe om pandud minimaližed standartad, miččed voižiba abutada igähižile rahvahile püžuda necil mal, miččed ozutaba, miše kaik toižed man rahvahad i valdkundad pidäba sil'mnägubal igähižiden rahvahiden oiktuzid i ei olgoi sidä vastha, miše hö eližiba Deklaracijan mödhe.

44. kirjutez

Kaik Deklaracijan oiktuded oma kut igähižiden rahvahiden mužikoiden muga naižiden-ki täht.

45. kirjutez

Ni-mitte necen Deklaracijan sanund ei penenda igähižiden rahvahiden nügüd'läižid vai homnižid oiktuzid, kudambad heil oma vai voiba olda.

46. kirjutez

1. Necen Deklaracian nimitte sanund ei ozuta, miše mitte-se valdkund, ristituiden grupp vai eraz mez' voib tehta midä-se ÜRK-ustavad vastha.
2. Konz todenzoittas oiktuded, ezitadud neciš Deklaracijas, arvostadas mehen oiktuzid i kaikiden ristituiden valdoid. Miččid-se oiktuzid kel'tas vaiše, ku se om zakonoiden mödhe, ku siš ei ole diskriminacijad, i ku se koskeb toižiden ristituiden valdoid i oiktuzid.
3. Necen Deklaracijan kaik sanundad om pohjatud oiktuden, demokratijan, mehen oiktuziden arvostandan, kaikiden mehiden ühtejiččuden, diskriminacijatoman, hūvān ohjandusen i radon principoil.